

Sygn. akt IV CSK 360/17

POSTANOWIENIE

Dnia 22 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa "R." Spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością z siedzibą w R.
przeciwko W. M., K. M. i M. M.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 22 grudnia 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanych
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 7 lutego 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej kwotę 12500 (dwanaście tysięcy pięćset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanych W. M., K. M. i M. M. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 lutego 2017 r., sygn. akt I ACa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Pozwani podnieśli zarzut nieważności postępowania także przed Sądem drugiej instancji oparty, na podstawie z art. 379 pkt 2 k.p.c., a wywodzony z nienależytego umocowania pełnomocnika strony powodowej adwokata Ł. U., gdyż zgodnie z treścią pełnomocnictwa procesowego z dnia 20 lutego 2015 r. nie był on umocowany do występowania w tej sprawie.

Pełnomocnictwo z dnia 20 lutego 2015 r. dołączone do pozwu upoważniało do reprezentowania strony powodowej w sprawach wynikających z umowy o roboty budowlane z dnia 9 kwietnia 2013 r. łączącej ją z W. sp. z o.o. w siedzibą w B. oraz z umowy pożyczki zawartej w dniu 12 marca 2014 r. pomiędzy stroną powodową a spółką W., zabezpieczonej wekslem *in blanco* i umową przelewu wierzytelności oraz hipoteką. Natomiast niniejsza sprawa dotyczy powództwa skierowanego przeciwko pozwanym W. M., K. M. i M. M. o zapłatę kwoty 5 709 119 zł z weksla.

Wbrew jednak stanowisku pozwanych braki w zakresie pełnomocnictwa zostały usunięte przez stronę powodową jeszcze przed rozprawą apelacyjną, bowiem do pisma zt. „Odpowiedź na apelację” został dołączony dokument z dnia 22 grudnia 2016 r. (k. 315) zawierający oświadczenie członków zarządu powodowej spółki (k. 10), iż dokument pełnomocnictwa z dnia 20 lutego 2015 r. obejmuje swoim zakresem także umocowanie do występowania przed Sądami wszystkich instancji również w sprawach przeciwko osobom, które wystawiły weksel *in blanco* dla zabezpieczenia roszczeń, o których mowa w tym pełnomocnictwie, tj. W. M., K. M. i M. M.. Jakkolwiek pozwani domagali się zwrotu tego pisma z uwagi na przekroczenie terminu do jego wniesienia, to jednak nie zostało zwrócone (przyczyna nie uwzględnienia wniosku pozwanych została wyjaśniona w końcowej części uzasadnienia zaskarżonego wyroku), zaś Sąd drugiej instancji określił stronie powodowej termin 3 dni na złożenie oświadczenia o potwierdzeniu czynności procesowych dokonanych przez pełnomocnika. Oświadczenie o potwierdzeniu czynności procesowych dokonanych przez adwokata Ł. U. w postępowaniu przed Sądami obu instancji w tej sprawie zostało złożone przez członków zarządu powodowej Spółki w wyznaczonym przez Sąd Apelacyjny terminie (k. 323/2-328).

Artykuł 97 § 2 k.p.c. jest elementem tymczasowego zastępstwa strony bez pełnomocnictwa i jeśli w wyznaczonym przez sąd terminie czynności procesowe osoby dopuszczonej tymczasowo do udziału w charakterze pełnomocnika zostaną potwierdzone, wówczas dokonane przez takiego pełnomocnika czynności procesowe stają się ważne, a to wyłącza możliwość przyjęcia nieważności postępowania na tej podstawie, że pełnomocnik nie był należycie umocowany (por. też uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 września 1992 r., III CZP 112/92, OSNC 1993 nr 5, poz. 75).

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżący upatrują w naruszeniu przez Sąd drugiej instancji art. 224 § 2 k.p.c., art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. wskutek uwzględnienia przy wydaniu zaskarżonego wyroku oświadczenia strony powodowej z dnia 24 stycznia 2017 r. o zatwierdzeniu czynności procesowych adwokata Ł. U. , które to pismo została dołączona po zamknięciu rozprawy apelacyjnej.

Należy jednak zauważyć, iż z art. 401 pkt 2 *in fine* k.p.c. jednoznacznie wynika, że do potwierdzenia czynności procesowych osoby występującej w charakterze pełnomocnika może dojść do momentu uprawomocnienia się wyroku. W rozpoznawanej sprawie dokument taki został przedłożony przed wydaniem przez Sąd drugiej instancji wyroku.

W ocenie skarżących Sąd drugiej instancji dopuścił się też innych rażących uchybień, a mianowicie naruszenia: art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie zawartego w apelacji zarzutu dokonania nieprawidłowych i nie mających oparcia w zebranych dowodach ustaleń faktycznych, że pozwani zarzucali, jakoby złożyli podpisy pod dokumentem weksla jako członkowie zarządu spółki W., podczas gdy w zarzutach ani na rozprawie w dniu 26 stycznia 2016 r., pozwani takich zarzutów nie formułowali oraz bezprzedmiotowym przyjęciu, że sporny weksel został wręczony na zabezpieczenie wierzytelności strony powodowej z tytułu umowy pożyczki z dnia 12 marca 2014 r., którą zawarła ze spółką W., tym bardziej, że strona powodowa w pozwie takich twierdzeń nie podnosiła, a pozwani kwestionowali istnienie jakichkolwiek zobowiązań w stosunku do powoda, który nie wykazał okoliczności, z których miałyby wynikać jego uprawnienie do wypełnienia weksla ani okoliczności uzasadniających żądanie zapłaty; art. 493 § 1 k.p.c. i art. 496 k.p.c., przez rozpoznanie sprawy z całkowitym pominięciem cywilnoprawnego stosunku podstawowego, który rzekomo miał uzasadniać wystawienie weksla, a także przyjęcie, że pozwani nie podnieśli zarzutów wekslowych przeciwko żądaniu pozwu, podczas gdy zarzucali jakoby względem strony powodowej mieli jakiekolwiek zobowiązania, w szczególności z tytułu odpowiedzialności za spłatę pożyczki udzielonej spółce W., a nadto na rozprawie w dniu 26 stycznia 2016 r. wskazali na wadę formalną weksla; art. 6 k.c. w zw. z art. 10 prawa wekslowego, przez przyjęcie, że w przypadku wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty, wydanego w postępowaniu nakazowym na podstawie weksla, ciężar dowodu w dalszym postępowaniu spoczywał na pozwanych, co nie uwzględniało braku możliwości i dopuszczalności wykazywania przez pozwanych okoliczności negatywnych oraz konieczności przeniesienia sporu z płaszczyzny stosunku wekslowego na

płaszczyznę stosunku podstawowego i dokonania oceny roszczenia powoda w oparciu o stosunek podstawowy.

Strona powodowa dochodziła od pozwanych zapłaty na podstawie weksla, wskazując ponadto, że pomimo wezwania ich do jego wykupu nie dokonali zapłaty tej należności. Do pozwu dołączyła też wezwania do wykupu weksla, w których podała, że weksel ten stanowi zabezpieczenie umowy pożyczki zawartej w dniu 12 marca 2014 r. pomiędzy nią a spółką W..

Pozwani w zarzutach podnieśli, iż żaden z nich nie jest stroną powyższej umowy pożyczki, ani też nie przyjął odpowiedzialności za spłatę przez spółkę powyższej pożyczki, zaś wystawcą weksla załączonego do pozwu jest pozwany W. M. - a nie spółka W., natomiast powód nie złożył żadnego dokumentu, z którego wynikałoby, że pozwany W. M. posiada wobec powoda jakiekolwiek zobowiązania.

Weksel *in blanco* może być środkiem zabezpieczenia wierzytelności wynikających z różnorodnych stosunków prawnych. Zobowiązanie to ma charakter samodzielny i abstrakcyjny, a więc niezależny od podstawy prawnej, która spowodował jego zaciągnięcie. Wręczając i przyjmując weksel strony obejmują bowiem swoją wolą jego funkcje zabezpieczającą, z której wynika, że inkorporowana w nim wierzytelność ma ułatwić zaspokojenie wierzyciela. Dochodząc wierzytelności wekslowej, wierzyciel nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksla. W stosunkach między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega jednak złagodzeniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca może bowiem - w braku skutecznych zarzutów wekslowych - przeciwstawić zarzuty oparte na jego stosunkach osobistych z wierzycielem, czyli zarzuty dotyczące stosunku podstawowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2016 r., V CSK 314/15, nie publ.).

Z art. 493 k.p.c. wynika, że pozwany powinien przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy oraz okoliczności faktyczne i dowody, pod rygorem ich pominięcia przez sąd. Natomiast art. 495 k.p.c. określa granice żądań w postępowaniu toczącym się na skutek prawidłowo wniesionych zarzutów. Przepisy te nie uzasadniają wniosku,

że samo wniesienie zarzutów przeciwko nakazowi, w którym uwzględniono powództwo na podstawie weksla *in blanco* stanowi podstawę do tego, aby rozpoznawać roszczenie nie w ramach stosunku wynikającego z weksla, ale biorąc pod uwagę stosunek materialno-prawny, którego wykonanie zostało zabezpieczone wystawieniem weksla *in blanco* (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2013 r., I CSK 763/12, nie publ.). Ani niezupełność, ani nawet brak uzgodnień dotyczących zasad uzupełniania weksla nie wpływa na powstanie odpowiedzialności wekslowej dłużnika wywodzonej z wypełnionego weksla. Odpowiedzialność ta oceniana być musi według treści weksla, co stanowi konsekwencje samodzielności i abstrakcyjności zobowiązania wekslowego. Stawia natomiast w trudniejszej sytuacji dłużnika, który chciałby się uwolnić od odpowiedzialności. Zaniechanie ograniczeń w zakresie kształtowania treści weksla *in blanco* odczytywać należy na korzyść uprawnionego, który może nadać wekslowi treść według swego uznania, z wykorzystaniem przewidzianych w prawie wekslowym postanowień kształtujących zakres odpowiedzialności dłużnika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2008 r., IV CSK 238/08, nie publ.).

Z powyższego przedstawienia jednoznacznie wynika, że skoro strona powodowa dochodziła zapłaty z weksla, zaś pozwani w zarzutach nie kwestionowali tego, iż są to ich podpisy (pozwany W. M. wskazał, że jest jego wystawcą), to nie strona powodowa powinna była wykazać podstawy wystawienia weksla przeciwko pozwanym. Nie było skuteczne jedynie zaprzeczenie przez pozwanych podstaw wystawienia weksla, w sytuacji, gdy strona powodowa dochodziła roszczeń wyłącznie z weksla. Podpisując weksel pozwani przyjęli na siebie odpowiedzialność wekslową. Dlatego to na nich spoczywał ciężar dowodu, iż zdarzenie, w związku z którym podpisali weksel nie istnieje, względnie zakres ich odpowiedzialności jest mniejszy niż wynika to z weksla. Inaczej rzecz ujmując, to na pozwanych spoczywała inicjatywa przeniesienia sporu na stosunek podstawowy. Jeśli bowiem zarzucają, iż podpisany przez nich weksel nie zabezpieczał wskazanej przez nich pożyczki, dla uwolnienia się od odpowiedzialności wekslowej powinni byli, zgodnie ze spoczywającym na nich ciężarem dowodu ujawnić okoliczności związane z zaciągnięciem przez nich zobowiązania wekslowego.

Jeżeli chodzi o zobowiązanie wekslowe pozwanego W. M., to sam w zarzutach wskazuje, że jest jego wystawcą (co odzwierciedla także treść weksła wyraźnie wskazująca na jego podpis w polu określonym dla wystawcy - k. 29), a w związku z tym kolejny jego podpis jako poręczyciel jest bezprzedmiotowy, natomiast nie powoduje nieważności z tej przyczyny weksła.

Względ na okoliczności faktyczne tej sprawy nie daje podstaw do przyjęcia, iż zaskarżony wyrok zapadł z oczywistym naruszeniem prawa procesowego i materialnego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. a o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 9 w zw. z § 3 ust. 1 i 2 oraz § 10 ust. 2 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz. U. 2015, poz. 1800, ze zm. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. 2016, poz. 1668).

jw

l.n